

Bilaga 1: Försvarmaktens yttrande enligt Section IV. Non-confidential attachment

Bedömning

Ett totalförbud av PFAS och föreslagna omställningstider bedöms få allvarliga konsekvenser för Försvarmaktens operativa förmåga utifrån en rad verksamhetsområden. Försvarmakten bedömer, i likhet med Försvarets materielverk (FMV), att ett flertal undantag från förbudet är nödvändiga i syfte att säkerställa operativ förmåga och i vissa fall även verksamhetssäkerhet. Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Att i ett sådant läge föreslå åtgärder som skulle försvaga Sveriges och andra europeiska länders försvarsfråga är något som Försvarmakten avråder ifrån. Nedan sammanfattas de osäkerheter och risker som identifierats under beredningen av ärendet, samt den påverkan som bedöms följa av ett totalförbud av PFAS.

Förutsättning och läge

Vissa typer av försvarsmateriel har långa tillverknings- och leveranstider samt hålls i drift under mycket lång tid. Försvarmakten bedömer att det finns risk för omfattande försening av leveranser till följd av att lagstiftning kan bli tillämplig under tillverkningsprocesser och påverka desamma, vilket kan medföra ombyggnationer och substitution av komponenter innan materielen kan levereras och användas inom Försvarmakten.

Omställningstider för utfasning enligt rådande förslag bedöms innebära att leverantörer inte kan tillgängliggöra produkter på marknaden vilket innebär försörjningsbegränsningar av produkter som är av avgörande betydelse för Försvarmaktens verksamhet och förmåga. Till detta kommer begränsningar i försörjningen av reservmateriel och förbrukningsprodukter, t.ex. ammunition, som är kritiska för att kunna upprätthålla befintliga förmågor.

Baserat på det kommande svenska medlemskapet i Nato kommer kraven på Sverige att öka i relation till att kunna ge stöd till allierade trupper på svenskt territorium, så kallat värdlandsstöd. Det föreslagna totalförbudet gällande inom EU kan allvarligt försvåra Sveriges möjligheter att stödja trupper från icke-EU-anslutna Nato-medlemmar med försörjning av reservdelar, varor och kemikalier, då dessa har andra regelverk att följa.

Påverkansområden

a. Användningsområde ammunition

Möjligheten för marknaden att kvalificera och producera PFAS-fri ammunition som möter Försvarmaktens behov avseende lågkänslighet och robusthet uppskattas inte möjlig inom ramen för ECHAs förslag om utfasning av PFAS. Därtill bedöms ny ammunition utan PFAS ha vissa försämrade egenskaper till dess att ett substitut med samma egenskaper som PFAS utvecklats.

Detta innebär en brist på kvalitativ lågkänslig ammunition som möter Försvarsmaktens krav och behov.

b. Användningsområde f-gaser

En utfasning av f-gaser (köld- och släckmedia) innebär en kraftigt försämrad arbetsmiljö inom de verksamhetsområden som nyttjar mobil luftkonditionering, detta bedöms vara särskilt kritiskt inom den marina verksamheten. En försämrad förmåga och beredskap inom akutsjukvården uppstår till följd av begränsad möjlighet att transportera läkemedel och blod för transfusion givet avsaknad av mobila och portabla kylare som möter Försvarsmaktens krav. Stora svårigheter att uppfylla krav på brandsläckning utan PFAS innebär omfattande negativ påverkan i form av b.l.a. bristande verksamhetssäkerhet. Brandsläckning inuti såväl landgående fordon som undervattens- och ytfartyg är en nödvändig del av säkerheten ombord. En undermålig brandsläckning medför att Försvarsmakten begränsas i sin möjlighet att utföra sitt uppdrag och kan i värsta fall leda till dödsfall. Förslagna omställningstider avseende f-gaser innebär att Försvarsmakten kommer behöva ta ett flertal fordon och fartyg ur bruk för ombyggnation vilket påverkar den operativa förmågan negativt.

c. Användningsområde fluorpolymerer

Idag görs ett aktivt val av tätningsmedel, packningar, kablar och filter som innehåller PFAS inom diverse försvarsapplikationer eftersom att de har en god, varaktig förmåga att stå emot extrema miljöer över tid. Utfasning av PFAS innebär b.l.a. omfattande operativa begränsningar inom flyget till följd av bristfällig hantering av kontaminerat bränsle som ett resultat av avsaknad av bränslefilter för rening. Även undervattensvapen- och undervattenssensorers funktionalitet bedöms kraftigt försämrats, alternativt helt utgå. Motorers funktionalitet vid högre temperaturer utgår vid utfasning av PFAS innan substitut är utvecklade.

d. Användningsområde medicintekniska produkter

PFAS förekommer i sjukvårdsmateriel, samt medicinsk utrustning och teknik, däribland defibrillatorer och sårvårdsprodukter för brännskador. En utfasning av PFAS innebär en påverkan i form av b.l.a. bristande förmåga att hantera brännskador, samt en påverkan på beredskapen för sjukvårdsmateriel i ett omställningsskede där ny PFAS-fri utrustning inte är kompatibel med lagerställd utrustning.

e. Användningsområde färger och rengöringsvätskor

Avsaknad av rengöringsvätskor med förmåga att motstå antändning leder till en bristfällig verksamhetssäkerhet och en otrygg arbetsmiljö. Kvalificerad ytbehandling och korrosionsskydd innehåller idag PFAS. Utfasning innebär b.l.a. omfattande begränsningar i funktionaliteten hos flygplan till följd av otillräcklig ytbehandling i bränsletanken.

f. Användningsområde smörjmedel, hydrauloljor och smörjfetter

Det saknas för tillfället substitut för de smörjmedel, hydrauloljor och smörjfetter som nyttjas inom flertalet militära applikationer idag och innehåller PFAS. En utfasning innebär b.l.a. en negativ operativ påverkan i form av ökad risk för antändning, avsaknad av motståndskraft gentemot extrema miljöer och därmed även avsaknad av garantier för säkerheten och funktionen av materielen. En effekt av smörjmedel som inte klarar extrema förhållanden är ökat underhåll vilket ger färre fordon och flygplan i aktiv verksamhet.

g. Användningsområde elektronik, batterier och halvledare

PFAS bedöms vara en betydande del i produktionen av halvledare som är en central del av den digitala ekonomin. En produktion av halvledare inom Europa i syfte att säkerställa försörjningskedjor riskerar att hämmas till följd av ett totalförbud av PFAS. Detta innebär ett ökat beroende av utomeuropeisk produktion för att möta det nationella behovet och efterfrågan. Det ingår även PFAS i batterier som nyttjas inom Försvarmakten. Batterier är en förutsättning för b.l.a. fordons funktionalitet, kommunikationsutrustning och reservkraft, samt en betydande del i arbetet med energiomställning. En utfasning innebär operativa begränsningar, samt osäkerheter i försörjningstryggheten av reservmateriel i ovan nämnda områden.

Sammanfattande bedömning

Ett totalförbud med föreslagna omställningstider kommer att få ett flertal allvarliga konsekvenser för Försvarmaktens operativa förmåga. Sammantaget kommer Försvarmaktens försörjningskedjor för ny och befintlig materiel att påverkas negativt inom i princip alla verksamhetsområden. Försvarmakten ser därvid en förlängd omställningstid som en förutsättning för att skapa handlingsfrihet i händelse av att substitut för PFAS inte finns på marknaden i tid för totalförbudets ikraftträdande.